

**SPRAWOZDANIE
Z EFEKTÓW PRACY ORGANIZATORA
RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ
W OSTROŁĘCE
ZA ROK 2020**

Wstęp

Dnia 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Opisuje ona zadania związane z pomocą rodzinie oraz pieczą zastępczą.

Wspieranie rodziny należy do zadań gminy, natomiast zapewnienie dziecku pieczy zastępczej to zadanie powiatu.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce odpowiada za rodzinną pieczę zastępczą.

Zgodnie z założeniami ustawy formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- o rodzina zastępcza:
 - spokrewniona,
 - niezawodowa,
 - zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,
- o rodzinny dom dziecka.

Funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej pełnią dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo dziecka. Rodzinę zastępczą niezawodową tworzą dalsi krewni, np. ciocia i wujek, albo osoby niespokrewnione. Rodzinę zastępczą zawodową tworzą osoby niespokrewnione z dzieckiem, a jedna z osób tworząca tę rodzinę otrzymuje wynagrodzenie z tytułu wykonywanej pracy. Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego przyjmuje dzieci pod opiekę w sytuacjach nagłych i zajmuje się nimi przez krótki okres czasu tj. do momentu podjęcia przez sąd postanowienia o ich dalszych losach. W rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, małoletnie matki z dziećmi, dzieci na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawie nieletnich.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, co do zasady, następuje na podstawie orzeczenia sądu.

Objęcie dziecka rodzinną formą pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, za zgodą rodziny zastępczej może przebywać w dotychczasowej rodzinie, jeżeli kontynuuje naukę, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia.

Obowiązek przedstawienia przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce Prezydentowi Miasta Ostrołęki i Radzie Miasta Ostrołęki corocznego sprawozdania z efektów pracy wynika z art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza w mieście Ostrołęka w 2020 roku

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 roku na terenie miasta Ostrołęki funkcjonowało ogółem 54 rodziny zastępcze, w których przebywało 78 dzieci.

Poniższa tabelka przedstawia rodziny zastępcze w 2020 roku według form rodzinnej pieczy zastępczej

Typ rodziny	Liczba rodzin	Liczba dzieci
spokrewniona	40	54
niezawodowa	11	12
zawodowa	2	9
zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	3

W 2020 roku sąd ustanowił 3 rodziny zastępcze spokrewnione dla 4 dzieci. Ponadto na teren Ostrołęki przeprowadziła się 1 rodzina zastępcza spokrewniona i 1 rodzina niezawodowa, każda z 1 podopiecznym.

Ubyło natomiast 5 rodzin zastępczych spokrewnionych i 3 rodziny niezawodowe z powodu:

- powrotu dzieci do rodzin biologicznych (3 rodziny),
- usamodzielnienia się wychowanków (4 rodziny),
- zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę niezawodową.

Wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w 2020 r. przedstawiał się następująco (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.):

Wyszczególnienie	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych			
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych	zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	45	9	9	3
poniżej 1 roku	0	0	0	0
od 1 roku do 3 lat	0	0	1	1
4-6 lat	4	1	0	1
7-13 lat	14	1	3	1
14-17 lat	13	5	1	0
18-24 lata	14	2	4	0

Siedmioro podopiecznych było całkowitymi sierotami, z czego 6 przebywało w spokrewnionych rodzinach zastępczych, a 1 w rodzinie zastępczej niezawodowej. Orzeczeniem o niepełnosprawności legitymowało się 4 podopiecznych. Sytuacja prawna 17 małoletnich wychowanków była prawnie uregulowana poprzez pozbawienie rodziców praw rodzicielskich.

Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej były umieszczane z różnych powodów. Głównym powodem było uzależnienie rodziców od alkoholu (35 dzieci). Inne przyczyny to: długotrwała lub ciężka choroba rodzica – 9, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 6 dzieci, półsieroctwo – 4, sieroctwo – 3, pobyt rodzica w zakładzie karnym – 3, pozostawienie przez pod opieką innych osób – 4, przemoc w rodzinie – 1 dziecko, uzależnienie rodzica od leków – 1 dziecko.

Wymienione powody często współwystępują, rzadko zdarza się jeden czynnik decydujący o kryzysie w rodzinie.

Okres przebywania dzieci w pieczy zastępczej był różny. Sytuację przedstawia poniższa tabela (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.).

Rodzaj rodziny	Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej						
	dzieci umieszczone w pieczy ogółem	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
rodziny zastępcze spokrewnione	45	1	0	3	2	1	38
rodziny zastępcze niezawodowe	9	0	0	0	2	1	6
rodziny zastępcze zawodowe	9	0	0	0	2	0	7
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	3	0	0	1	0	2	0

W 2020 roku opuściło rodziny zastępcze 11 wychowanków:

- 6 usamodzielniało się,
- 4 powróciło do rodzin biologicznych,
- 1 dziecko zmarło.

Wszystkie rodziny zastępcze były objęte opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2020 roku na tym stanowisku były zatrudnione cztery osoby w pełnym wymiarze czasu pracy. Koordynatorzy służyli rodzinom zastępczym wsparciem i pomocą w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, ukierunkowywali rodziny w działaniach mających na celu realizację zadań wynikających z pieczy zastępczej, umożliwiali

dostęp do specjalistycznej pomocy. Ze względu na pandemię COVID-19 od połowy marca 2020 roku kontakty osobiste koordynatorów z rodzinami zastępczymi zostały ograniczone.

Do dyspozycji rodzin zastępczych pozostawał także Zespół Wsparcia Specjalistycznego, który w Organizatorze Rodzinnej Pieczy Zastępczej tworzyli psycholog, pedagog i terapeuta. W ramach poradnictwa specjalistycznego w 2020 roku udzielono 272 porad.

Sprawozdanie z realizacji zadań za 2020 rok

Zadania Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej wynikają z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a szczególnie z art. 76 ust. 4 tego aktu. Ich realizacja w 2020 roku przedstawia się następująco.

1. Działalność diagnostyczno-konsultacyjna, prowadzenie naboru, kwalifikowanie oraz szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej

Pomimo podejmowanych od lat działań promujących rodzicielstwo zastępcze brak jest osób zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej.

W ramach popularyzacji idei rodzicielstwa zastępczego zamówione zostały ściennie i biurkowe kalendarze zachęcające do podjęcia trudu rodzicielstwa zastępczego, które rozprowadzono wśród pracowników szkół i instytucji działających na terenie miasta Ostrołęki.

W 2020 roku Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce na prośbę sądu wydał opinie o 2 małżeństwach, które ubiegały się o zostanie spokrewnioną rodziną zastępczą dla swoich wnuków. Wydanie opinii poprzedzone było wizytami koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa i pedagoga w miejscu zamieszkania kandydatów.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej skierował jedną osobę, którą sąd ustanowił niezawodową rodziną zastępczą na szkolenie dla kandydatów na rodziny zastępcze i uzgodnił jej przeszkolenie w Centrum Pieczy Zstępczej w Łomży. Zgodnie z art. 112⁵ § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego sąd może tymczasowo, nie dłużej jednak niż na 6 miesięcy, powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej osobom, które nie są wstępnymi albo rodzeństwem dziecka, niespełniającym warunku niezbędnych szkoleń dotyczących rodzin zastępczych, określonego w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osoby te chcąc pozostać dłużej rodziną zastępczą muszą przejść wymagane szkolenie.

2. Zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodzinnych form pieczy zastępczej oraz funkcjonującym rodzinom zastępczym

Psycholog zatrudniony w Organizatorze Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce sporządził w 2020 roku opinie psychologiczne 2 małżeństw kandydujących na spokrewnione rodziny zastępcze i 17 opinii funkcjonujących rodzin zastępczych w zakresie ich predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

3. Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Ze względu na pandemię nie przeprowadzano szkoleń dla rodzin zastępczych.

4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

W 2020 roku funkcjonowała dla rodzin zastępczych grupa wsparcia, za której prowadzenie odpowiedzialni byli pracownicy Zespołu Wsparcia Specjalistycznego: pedagog i terapeuta. Udało się zorganizować 3 spotkania, ale działalność została zawieszona ze względu na ryzyko zakażenia koronawirusem.

Rodziny zastępcze nie zgłaszały potrzeby zapewnienia im pomocy w formie rodziny pomocowej.

5. Organizowanie dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy

W okresie sprawozdawczym nie organizowano dla rodzin zastępczych wsparcia wolontariuszy. Natomiast jeden z koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej udzielał pomocy w nauce wychowankom rodzin zastępczych.

6. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Wszystkie rodziny zastępcze otrzymały ofertę pomocową w zakresie poradnictwa i terapii oraz szeroko rozumianej pomocy i wsparcia. Do dyspozycji rodzin zastępczych pozostawał Zespół Wsparcia Specjalistycznego: psycholog, pedagog i terapeuta. W ramach poradnictwa specjalistycznego w 2020 roku udzielono 272 porad.

7. Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

W razie potrzeby rodziny zastępcze korzystały z bezpłatnej pomocy prawnej udzielanej w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Ostrołęce.

8. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej ma obowiązek, nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy lub raz na 3 miesiące w przypadku dzieci do 3 roku życia, dokonywać oceny sytuacji dziecka

umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i informować sąd o całokształcie sytuacji dziecka.

W związku z tym dokonano 90 ocen sytuacji dzieci.

Ocen dokonuje się przy udziale rodzin zastępczych, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, członków Zespołu Wsparcia Specjalistycznego, przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, właściwego asystenta rodziny, a jeśli rodzina biologiczna dziecka nie ma przydzielonego asystenta, to przy udziale pracownika socjalnego obejmującego opieką tę rodzinę oraz rodziców biologicznych dziecka. W 2020 roku ze względu na pandemię część ocen dokonana była na spotkaniach tylko z udziałem pracowników Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce, po uprzednim zasięgnięciu opinii od pracownika socjalnego lub asystenta rodziny.

9. Zapewnienie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego

Specjaliści wchodzący w skład Zespołu Wsparcia Specjalistycznego zapewniali rodzinom zastępczym poradnictwo, które miało na celu wzmocnienie ich kompetencji oraz udzielenie pomocy i wsparcia w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej, a także prowadzili konsultacje i terapię z osobami sprawującymi pieczę zastępczą, dziećmi przebywającymi w rodzinach zastępczych i pełnoletnimi wychowankami pieczy zastępczej. Wsparcie odbywało się podczas spotkań w siedzibie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej, jak również w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej, gdy wymagała tego indywidualna sytuacja rodziny/dziecka lub telefonicznie.

Poza tym specjaliści wspierali również koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w ich bieżącej pracy z osobami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą, poprzez indywidualne konsultacje. Dzięki temu w sposób pośredni przyczyniali się do prawidłowego funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej.

10. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w rodzinach zastępczych przebywało 20 małoletnich z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą adopcję. Informacja o tych dzieciach była przekazana do ośrodka adopcyjnego w latach poprzednich. Wyjątek stanowiło dziecko, którego sytuacja prawna została uregulowana w 2020 roku, ale nie mogło być zgłoszone, ponieważ nie było jeszcze postanowienia sądu o wyznaczeniu dla niego opiekuna prawnego.

11. Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku

W 2020 roku nie było konieczności organizowania opieki nad dziećmi z wymienionych powodów.

12. Dokonywanie oceny rodziny zastępczej pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy

W okresie sprawozdawczym Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej dokonał 17 ocen rodzin zastępczych, spośród których 16 oceniono pozytywnie, bez zastrzeżeń. Natomiast ocena jednej rodziny niezawodowej, spokrewnionej z dzieckiem w niej umieszczonym, zawierała spostrzeżenia dotyczące możliwości wystąpienia w przyszłości trudności i niepowodzeń w wychowaniu oraz rozwoju dziecka, które będą wynikały nie ze złej woli osoby sprawującej pieczę lecz z pewnych niedoskonałości jej predyspozycji, stanu zdrowia dziecka oraz uwarunkowań lokalowych i rodzinnych.

13. Współpraca ze środowiskiem lokalnym

W prawidłowym wypełnianiu zadań niezbędna była ścisła współpraca Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Ostrołęce, Zespołem Placówek Wsparcia Dziennego w Ostrołęce (szczególnie z asystentami rodziny), Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich Sądu Rejonowego w Ostrołęce, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej ds. wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nietletnich, Wojewódzkim Ośrodkiem Adopcyjnym w Warszawie Oddział w Ostrołęce, Placówką Pieczy Zastępczej „Korczakówka” w Ostrołęce, miejskimi szkołami i przedszkolami, do których uczęszczają dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

14. Szkolenia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji

W 2020 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej uczestniczyli w następujących szkoleniach:

- Plan pomocy dziecku w rodzinnej pieczy zastępczej w dobie pandemii COVID-19 (4 osoby),
- VII Konferencja Wychowanie do samodzielności. Aktywni, odpowiedzialni (2 osoby).

15. Inne działania

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2020 roku we współpracy z rodzinami zastępczymi sporządzili 6 planów pomocy dziecku oraz dokonali 83 modyfikacji planów pomocy dziecku. Ponadto współuczestniczyli w opracowaniu 7 indywidualnych programów usamodzielnienia wychowanków oraz 3 weryfikacjach programów.

Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej w ramach realizacji ogólnopolskiego Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” rozdysponował wśród wychowanków rodzin zastępczych 43 laptopy wraz z oprogramowaniem biurowym i antywirusowym z przeznaczeniem do nauki, wyrównywania braków szkolnych, podnoszenia kompetencji, organizacji czasu wolnego. Ponadto wszystkie rodziny zastępcze otrzymały środki ochrony osobistej, tj. maseczki, rękawiczki jednorazowe oraz płyn do dezynfekcji rąk.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej sprezentował wychowankom rodzin zastępczych paczki ze słodyczami.

Poza tym 10 rodzinom zastępczym przekazano paczki z artykułami spożywczymi, które Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej otrzymał od Rady Osiedla Łęczysk.

Sprawozdanie finansowe za 2020 rok

W 2020 r. na funkcjonowanie Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Ostrołęce wydatkowano ogółem 535 388,40 zł (słownie: pięćset trzydzieści pięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt osiem złotych i 40 groszy).

Wydatki kształtowały się następująco:

Paragraf	Kwota wydatków w zł	Rodzaj wydatków
3020	724,00	Wydatki obejmowały zakup środków ochronnej indywidualnej i dofinansowanie zakupu okularów korekcyjnych
4010	369 118,24	Wynagrodzenie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, psychologa, pedagoga, terapeuty, kierownika, obsługi administracyjno-księgowej i sprzątaczk
4040	24 713,28	Wydatki obejmowały wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego
4110	66 308,71	Składki ZUS
4120	5 788,84	Składki na Fundusz Pracy
4170	3 029,00	Wydatki obejmowały zatrudnienie na umowę zlecenie pracownika do obsługi spraw bhp i inspektora ochrony danych
4210	28 618,58	Wydatki obejmowały zakup: laptopa, programu Microsoft Office, monitora komputerowego, szafy biurowej, arkuszy do badań psychologicznych, środków czystości, materiałów biurowych, tuszy do drukarek, kalendarzy, publikacji książkowej, kartek świątecznych, paczek świątecznych dla dzieci z rodzin zastępczych
4260	9 425,64	Wydatki obejmowały opłaty za energię ciepłą, elektryczną i zimną wodę
4280	678,00	Badania okresowe pracowników
4300	8 777,37	Wydatki obejmowały opłaty za ścieki, usługi informatyczne, transportowe, aktualizacje programów komputerowych: finansowego, płacowego kadrowego i antywirusowego, zakup znaczków pocztowych,
4360	1 111,68	Wydatki związane z opłatą abonamentów na telefony
4410	1 085,06	Wydatki dotyczyły wypłaty ryczałtu na samochód prywatny wykorzystywany w celach służbowych
4430	461,00	Ubezpieczenie majątkowe
4440	11 433,00	Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
4520	326,40	Opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
4700	3 789,60	Szkolenie pracowników
Razem	535 388,40	

Wyznaczniki działań Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej na 2021 rok:

1. Prowadzenie działań propagujących rodzinne formy opieki w celu pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe i niezawodowe.
2. Podnoszenie umiejętności rodzin zastępczych w zakresie opieki i wychowania dzieci przebywających w pieczy.
3. Zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu doskonalenie ich umiejętności zawodowych.